

บทที่
11

ตัวแทน นายหน้า

สาระการเรียนรู้

- 1. ตัวแทน
- 2. นายหน้า

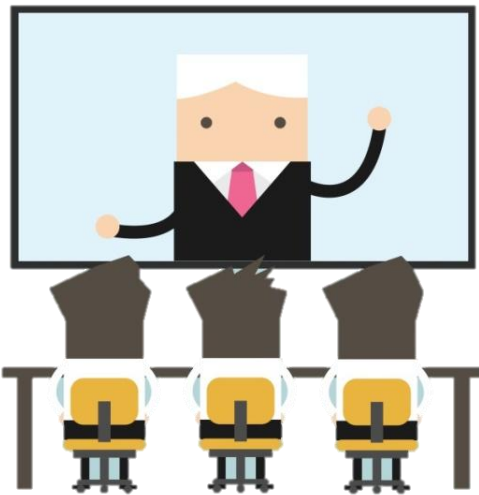
1. ตัวแทน

ความหมายและลักษณะของสัญญาตัวแทน

สัญญาตัวแทน คือ สัญญาซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่า **ตัวแทน** มีอำนาจทำการแทนบุคคลหนึ่งเรียกว่า **ตัวการ** และตกลงจะทำการดั่งนั้น ซึ่งลักษณะของสัญญาตัวแทนมีดังนี้

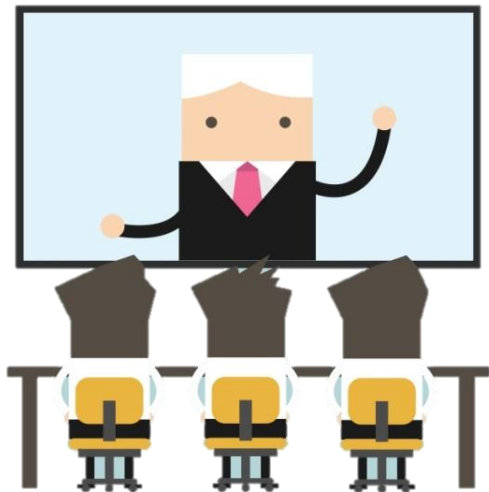

- ▶ 1. สัญญาตัวแทนเป็นสัญญาที่มีบุคคลสองฝ่ายฝ่ายหนึ่งเรียกว่า “ตัวการ” และอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า “ตัวแทน”
- ▶ 2. การทำนิติกรรมใด ๆ ต้องดูเรื่องความสามารถของตัวการเป็นหลักด้วยถ้าตัวการเป็นผู้บกพร่องด้านความสามารถ
- ▶ 3. สัญญาตัวแทนเป็นสัญญาที่ไม่มีแบบ เว้นแต่การใด ๆ ที่กฎหมายบังคับให้ทำเป็นหนังสือ

1. ตัวแทน

⚡ การตั้งตัวแทน ⚡

- ▶ **1. การตั้งตัวแทนโดยชัดแจ้ง** หมายถึง การตั้งตัวแทนโดยการทำสัญญาตัวแทนหรือที่นิยมเรียกการมอบอำนาจ
- ▶ **2. การตั้งตัวแทนโดยปริยาย** หมายถึง ตัวการกับตัวแทนไม่มีการทำสัญญาหรือมอบอำนาจกันอย่างชัดแจ้ง

⚡ ประเภทของตัวแทน ⚡

- ▶ 1. ตัวแทนรับมอบอำนาจเฉพาะการ
- ▶ 2. ตัวแทนรับมอบอำนาจทั่วไปเฉพาะกิจการ
- ▶ 3. ตัวแทนซึ่งได้รับมอบอำนาจทั่วไป
- ▶ 4. ตัวแทนช่วง
- ▶ 5. ตัวแทนเชิด
- ▶ 6. ตัวแทนค้าต่าง

1. ตัวแทน

⚡ สิทธิของตัวแทน ⚡

1. ตัวแทนมีสิทธิเรียกเงินที่ตัวแทนทอดรองจ่าย คือจ่ายให้แทนตัวการไปก่อนจากตัวการ
2. ตัวแทนมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนในกิจการที่ตัวการมอบหมายอันไม่ได้เกิดจากตัวแทน
3. ตัวแทนมีสิทธิได้รับบำเหน็จจากตัวการแม้ว่าจะไม่มีการตกลงเรื่องบำเหน็จกันระหว่างตัวการกับตัวแทนไว้อย่างชัดเจน
4. ตัวแทนมีสิทธิยึดหน่วงทรัพย์สินของตัวการจนกว่าจะได้รับเงินที่ค้างชำระ

1. ตัวแทน

หน้าที่ของตัวแทน

1. ตัวแทนต้องทำสิ่งที่ตัวการมอบหมายให้โดยตลอด จะเลิกกลางคันไม่ได้
2. ตัวแทนจะทำกิจการในนามตนเองไม่ได้เว้นแต่จะได้รับความยินยอม
3. ตัวแทนต้องทำตามกรอบคำสั่งที่ตัวการมอบหมาย
4. ตัวแทนต้องทำกิจการนั้นด้วยตนเอง
5. ตัวแทนต้องรายงานกิจการที่ทำ ไปให้ตัวการทราบ
6. ตัวแทนต้องทำ โดยใช้ความระมัดระวังและใช้ฝีมือตามควร

1. ตัวแทน

หน้าที่ของตัวแทน

7. ตัวแทนต้องมอบเงินหรือทรัพย์สินใดอันเกิดเนื่องมาจาก
กิจการนั้นให้แก่ตัวการทั้งหมด

8. ตัวแทนต้องรักษาผลประโยชน์นี้ให้ตัวการตามสมควร

1. ตัวแทน

⚡ ความรับผิดชอบของตัวแทนต่อตัวการ ⚡

1. กรณีที่ตัวแทนได้กระทำลงด้วยความประมาทเลินเล่อหรือทำนอกเหนืออำนาจ ตัวแทนต้อง รับผิดชอบในค่าเสียหาย
2. กรณีที่ตัวแทนได้ทำนิติกรรมสัญญากับบุคคลภายนอก โดยเห็นแก่อำภิสสินจ้างอันจะไม่ผูกพันตัวการเว้นแต่ตัวการจะยินยอมด้วย

⚡ หน้าที่และความรับผิดชอบของตัวการ ⚡

1. ตัวการต้องให้บำเหน็จแก่ตัวแทนหรือในเงินทดรองที่ตัวแทนได้จ่ายไป
2. ตัวการย่อมผูกพันต่อบุคคลภายนอกในกิจการที่ตัวแทน
3. ตัวการมีหน้าที่ชำระหนี้หรือให้ประกันอันสมควรแก่ตัวแทนหรือชำระค่าเสียหายให้ตัวแทน ในกรณีที่ตัวแทนได้ทำลงไปตามที่ตัวการมอบหมาย

1. ตัวแทน

ความระงับไปของสัญญาตัวแทน

1. คู่สัญญาตกลงเลิกสัญญากันเอง
2. ตัวการถอนอำนาจตัวแทน หรือตัวแทนบอกเลิกการเป็นตัวแทน ซึ่งอาจจะถอนก่อนครบกำหนดเวลาได้แต่หากเกิดความเสียหายก็ต้องชดใช้ค่าเสียหาย
3. ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตาย ล้มละลาย หรือเป็นคนไร้ความสามารถ
4. เมื่อครบกำหนดสัญญา

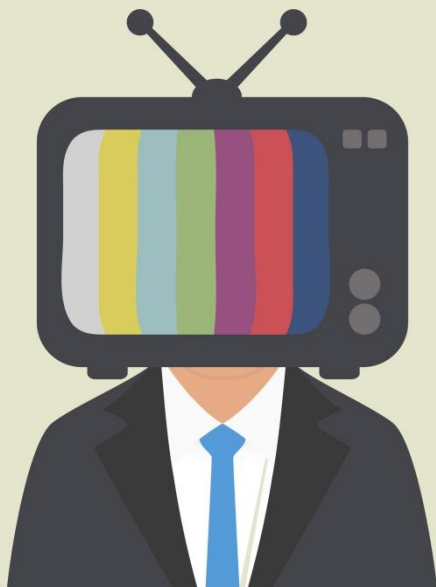
2. นายหน้า

ความหมายและลักษณะของนายหน้า

นายหน้า คือ บุคคลที่ตกลงเป็นคนกลางทำ หน้าที่ชี้ช่องให้ตัวการเข้าทำสัญญากับ บุคคลภายนอก โดยลักษณะของสัญญานายหน้ามีดังนี้

- ▶ 1. นายหน้าเป็นคนกลางที่อยู่ระหว่างคู่สัญญา
- ▶ 2. นายหน้าทำหน้าที่ชี้ช่องหรือจัดการให้มีการทำสัญญากันเกิดขึ้น โดยที่นายหน้าไม่ได้ทำสัญญาเอง
- ▶ 3. สัญญาแต่งตั้งนายหน้าเป็นสัญญาไม่มีแบบ
- ▶ 4. นายหน้าเป็นเพียงคนกลางจึงไม่มีอำนาจรับเงินหรือรับชำระหนี้
- ▶ 5. ตามปกติแล้วสัญญานายหน้าจัดเป็นสัญญาที่มีบำเหน็จ
- ▶ 6. สิทธิเรียกร้องบำเหน็จค่านายหน้ามีอายุความ 10 ปี

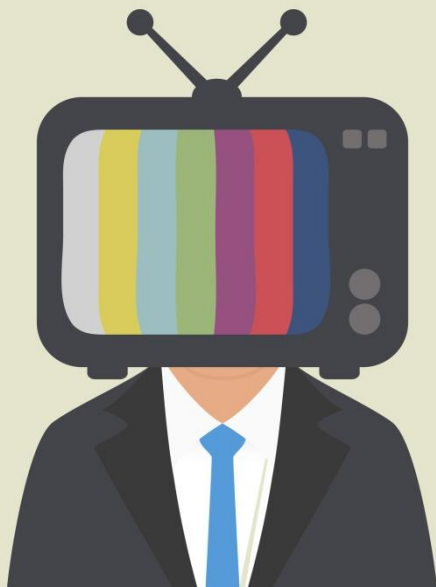
2. นายหน้า

ความรับผิดชอบของนายหน้า

นายหน้าเป็นเพียงคนกลางที่ชี้ช่องให้บุคคลเข้าทำสัญญากัน แต่ทั้งนี้กฎหมายยังกำหนดความรับผิดชอบของนายหน้าไว้ คือ

- ▶ 1. นายหน้าทำการให้แก่บุคคลภายนอกฝ่าฝืนข้อตกลงหรือธรรมเนียมที่ปฏิบัติต่อกัน โดยนายหน้าอาจถูกบอกเลิกสัญญาได้
- ▶ 2. นายหน้าทำการฝ่าฝืนต่อการทำหน้าที่นายหน้า คือ ทำการรับบำเหน็จจากบุคคลภายนอกโดยมิชอบ
- ▶ 3. นายหน้าทำการปกปิดไม่ให้คู่สัญญาทราบว่าตนกระทำการให้ผู้ใด หากปกปิด เช่นว่าจนก่อให้เกิดความเสียหาย นายหน้าต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกโดยลำพัง

2. นายหน้า

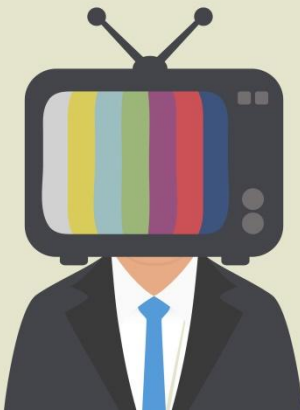

ความระงับของสัญญานายหน้า

สัญญานายหน้าอาจระงับได้ด้วยสาเหตุทั่วไปว่าด้วยการระงับหรือสิ้นสุดของสัญญา คือ สัญญาจะระงับโดยข้อตกลงหรือบอกเลิกสัญญานายหน้า หรือถึงเงื่อนไขในสัญญา

เช่น สัญญากำหนดว่านายหน้าจะต้องจัดการหาผู้ซื้อมาทำสัญญาภายใน 3 เดือน สัญญานายหน้าก็มีกำหนด 3 เดือน ครบกำหนดเวลาแล้วนายหน้ายังหาผู้ซื้อไม่ได้ สัญญานายหน้าก็เป็นอันสิ้นสุด

สรุป

สัญญาตัวแทน คือสัญญาที่บุคคลตั้งผู้อื่นให้ทำการแทนตน ซึ่งบุคคลที่ตั้งผู้อื่นเรียกว่าตัวการ บุคคลที่ถูกตั้งเรียกว่าตัวแทน โดยตัวแทนจะมีหลายประเภท เช่น ตัวแทนรับมอบอำนาจเฉพาะการ ตัวแทนรับมอบอำนาจทั่วไปเฉพาะการ ตัวแทนรับมอบอำนาจทั่วไป ตัวแทนช่วง ตัวแทนเชิด และตัวแทนค้าต่างซึ่งแต่ละประเภทก็มีสิทธิหน้าที่แตกต่างกันไป แต่โดยหลักแล้วคือตัวแทนทำการใดหากอยู่ในขอบเขตอำนาจที่ตัวการมอบให้ให้การนั้นผูกพันเสมือนตัวการทำด้วย

